

Ա Մ Ո Ւ Լ

ՀԱՆԴԵՍ ԱԶԳԱՅԻՆ

Մամուլի իւրաքանչիւր շրջանը 52 օրինակ է :
 Ստորագրութեան տեղն է Կ. Պոլիս, Մեծ Նոր խան վերի յարկ թիւ 6 :
 Իւրաքանչիւր փոստային ծախքը առնողին վրայ է :

Շրջանին գինը կէս Օսմ. ասկի 50
 Մէկ թիւը զանկան արծաթ 2
 Անվճար նամակ չընդունուիր : — Ծանուցման տողը 5

Թիի 953 ԺԴ ՏԱՐԻ ՇՐՋԱՆ ԺԹ.

1882

ԶՈՐԵՔՇՈՐԹԻ 13 ՀՈՒՏԵՄԲԵՐ

Յ Ս Պ Վ Վ Ն Ն Վ Վ Ս Կ Ո Ն Ն Ո Ն Ն Ս

Ազգային լուրեր . — Յուդեոփոթիւն ի Վաղարշապատ
 (Բանաստեղծութիւն) . — Հատընտիր բարոյական
 ուարձալիք . — Վերջին գիսաւորը . — Պէյզոզէն
 աղջկանց կողմանէ բողոք մը . — Քաղուածք . — Ծանուց.

ԱԶԳԱՅԻՆ ՈՒՐԵՐ

Տ.

Ազգային ժողովը դռնփակ նիստ ունի յառաջիկայ հինգշաբթի, 14 հոկտեմբեր ի Մայր եկեղեցի Պուստ-Պալատի :

Ատեանը պիտի բացուի ժամ 6 ին.

Հրաւիրեալ են ազգային երեսփոխանք իրենց ազգասիրական պարտականութիւնը կատարելու փութալ :

Մնամ արօթարար

11 Հոկտ. 1882

ՊԱՏՐԻԱՐԿԱԿԱՆ ՓՈԽԱՆՈՐԻ

ՕՐԱԿՐԱԴ

1. — Ընտրութիւն առաջին Ատենապետի Ազգ. ժողովոյ.
2. — Ընտրութիւն Կրօնային տեսնի :

— 6 —

Անցեալ շաբաթ օր Ամեն. Տ. Ներսէս Սրբազան Պատրիարք Հօր անուան տօնախմբութիւնն ըլլալով մայրաքաղաքիս զանազան թաղերէ պաշտօնական և անպաշտօն եկեղեցական թէ աշխարհական անձինք շնորհաւորութեան գացեր են Նորին Սրբազնութեան, ինչպէս նաև դեսպանատանց կողմանէ շնորհաւորութեան համար այցելութիւն տեղի ունեցեր են :

— 6 —

Մեր հարազատն Մեծ. Տ. Արքահամ Այվազեան երկուշաբթի օր մայրաքաղաքէս մեկնեցաւ Ռուսական չորհենաւով դէպի Ելմիածին : Իւր հետ տանելով քաղաքացիական չափ մանուկներ Ելմիածնայ Դէորդեան ճեմարանին աշակերտելու համար :

— 0 —

Գոհութեամբ կը լսեմք թէ Վեհ. Սուլթանը Էմինիէթ սանտըխի Տնօրէն Վսեմ. Յովհաննէս Էֆէնտի Փափազեանն իւլայի աստիճանին բարձրացուցեր է ի վարձատրութիւն իւր երկարամեայ հաւատարիմ ծառայութեանց :

— 0 —

Նոյնպէս իւր որդւոյն Նշան Էֆէնտի Փափազեանի որ ազգային վաճառական դասուն մէջ պատուաւոր դիրք մ'ունի, չորրորդ կարգի Օսմանիյէի պատուանշան շնորհուեր է :

Ի սրտէ կը շնորհաւորեմք վերոյիշեալ Էֆէնտիներն և աւելի բարձր աստիճաններու հասնիլ կը բարեմաղթեմք :

— 0 —

Երէկ Համագումար ժողովը նիստ ընելով լնտրելեաց Էռապատիկ ցանկ մը պատրաստեց Ընդհ. ժողովոյ յառաջիկայ նստին ներկայացնելու համար . բայց ցաւ ի սիրտ լսեցինք թէ սոյն ցանկէն դուրս ձգուած են Գեր. Խորէն Արքեպիսկոպոս Նալպէյի և Դեր. Մկրեան Հօր նման արժանաւոր եկեղեցականաց անուանք . չգիտեմք ինչ նպատակաւ . և մինչև իսկ Մկրեան Հօր հրաւիրադիր անդամ չէ զրկուած :

ՅՈՒՂԵՌՈՐՈՒԹԻՒՆ Ի ՎԱՂԱՐՇԱՊԱՏ
ՈՒՍՈՒՄՆԱՏԵՆՁ ՀԱՅԿԱՋՆ ՄԱՆԿՏԻՈՅՆ

ՅՈՒԱԳ

Երթայք, մանկունք դուք աղածրիք .
Հարկ է թողուլ զձեզ աւասիկ .
Արտօսր 'ի յաչս ասել « Երթայք » ,
Հարկ է լինիլ ձեզ նըժդեհիկ :

'Ի բաժանման ձեր 'ի պահուն
Սիրտք մեր 'ի յոյզս պատարուն ,
Կացեալ մեր լուռ ապշութեամբ իմի
Ընկալաք զձեր յետին ողջոյն :

'Ի սէր ուսմանց անկեալ 'ի չաւ
Եւ բարութեանց ակնկալու
Ըզսիրելիս ձեր թողուք արդ ,
Բախտին 'ի մարտ գոյ ձայնատու :

Հայոց մեծաց հէք նըշխարք դուք
Ընդ մեկնել ձեր եմք տըրտմանուդ ,
Յածել ըզմտաւ զհանգամանս ձեր
Հեղձութեանն զմեզ արտանուք :

Ամպրոպք անգութք , կացէք ի բաց ,
Այս՝ քերթողին է լոկ հայցուած ,
Այս՝ սիրելեաց ձերոց աղերս ,
Պահել ըզձեզ զերծ 'ի սրկաց : —

Գնացէք , մանկունք , ուր Տրդատէս
Ջարութիւն իւր հան 'ի հանդէս ,
Յոր ցընծացին հարք մեր երբեմն ,
Հայուն փառաց նորա 'ի տես :

Անդ անցելոյն պատկեր անձառ
Եկեացէ ձեզ 'ի յայտ 'ի սպառ ,
Եւ Հայութիւն բարձրագլուխ
Երեւեցի յայնժամ եւ յար : —

Ո՛վ բարեմիտ դար յոյժ տըգէտ ,
Յոր իշխանք մեր որսոց ըզհետ
Հայթայթէին իւրեանց հըրճուանս ,
Եին զըւարթք այնու եւ եթ :

Նորա երբէք ոչ հոգային
Լուսաւորիկ ըզմանկըտին
'Ի զխոթութիւնս օգտամատոյց :
Ոչ յիշէին զայնս ըընաւին : —

Տէրն 'ի վերուստ ձեզ հովանի ,
Վասն այն ըընաւք տան երանի ,
Զի 'ի տիւ ձեր գեռ եւս մատաղ
Եղէք այնքմ դուք արժանի :

Աչք մեր 'ի յետս արտասուագին
Ընդ վերադարձ ձեր հայեսցին
Եւ սիրտք 'ի սէր ձեր բորբոքեալ

Իբրեւ զճըրագ վաղ հալեսցին :

Այլ զի՞նչ ասեմ , զբոցա տարանդ
Վեհ բանասէրդ (1) , տար զըդդ աւանդ ,
'Ի մայր Աթոռ Հայաստանեայց
Վառել ուսմամբ զնոցին եռանդ :

Ուսումնապետք դարձարուք վաղ
Մանկունք , առնել ըզմեզ ուրախ .
Յոր Հայաստան հարցէ ձեզ ծափս ,
Տեսեալ զձեզ ճոխ յուսմունս չըքնաղ :

Երթայք , մանկունք դուք աղածրիք .
Հարկ է թողուլ զձեզ աւասիկ .
Արտօսր 'ի յաչս ասել « Երթայք » ,
Հարկ է լինել ձեզ նըժդեհիկ :

1882 Հոկտ. 11

Իւսկիւտար

ՍԻՄՈՆ ԳԱՐԱՄԱՆԵԱՆ

ՀԱՏՐՆՏԻՐ ԲԽՈՅՄԱԿՆԵՐ

Երբ վաճառականը կը քնանայ , զնորը կը քօտնու եւ զը-
րագիրը ամսոյն քանին ըլլալը կը հարցնէ , ալ մի հարցնէր
անոնց թէ առեւտրական վիճակնին ի՞նչպէս է :

Գործ եւ դրամ ունեցողը միայն կատարածոտ կը լինի :

Շատ անգամ առիթն ու պարագայը չարութեանց ար-
դեւը կըլլան :

Այն որ չատերուն երկիւղ պատճառած է , ինքն ա
չատերէն երկիւղ պէտք է ունենայ :

Ինչպէս ամեն ինկած ծառին ոտերը կամ ճիւղերը կը
կտրեն , այնպէս ալ ձախորդութեան մէջ իյնողն ամենն
ոտնակոխ կըլլայ :

Յունվար ամսոյ մէջ գուլպա չը հագնողին դրամական
վատահուծիւն մի ընելը լսած են ոմանք :

Ընդհանուր ուրախութիւն եթէ ոչ անկարելի՝ սակայն
հազուադէպ է , զրեթէ միշտ միոյն ուրախութիւնն միւսին
տըրտութիւն է :

Շահու վրայ հիմնեալ սէրը հաստատութիւն չունի :

(1) Տ Արտահատ Ե. յաղեան :

Գլուխը խելք չունեցողը գէթ ոտքերը այժ ունենալու է :

Մուլութիւնը ճանչցող բայց անկից չը փախչողը կատարեալ գիտուն չէ :

Պատրաստ եւ յօժար կամք ունեցողը արագ եւ թեթեւ քրունգ ունի :

Մեղաւնչած ժամանակ յիմար եղողը, պատժուած միջոցին իմաստուն կըլլայ :

Առանց ամբաստանուած ըլլալու ինքզինքն արդարացրնողը՝ իւր յանցանքը կը յայտնէ :

Երկնից սուրը թէպէտ ուշ, բայց խորունկ կը կտրէ :

— Եթէ աչքը չը տեսնայ՝ սիրտը չը հառաչեր :

Տիրոջը աչքը՝ երկարը կը դիրցնէ, եւ նորա ոտքն՝ ապարկը արդիւնաւոր եւ պարտէզը պողատու կընէ :

Ամեն տեղ ճշմարտութիւն խօսիլ ուզողը եւ ոչ տեղ մը հանգիստ բնակութիւն կը գտնայ :

Սաախօսին ստույգեանցը ունկնդիր ըլլալու է՝ ոչ թէ հաւատ ընծայելու, այլ նորա ստույգեանց աստիճանը որոշելու համար :

Հեռաւոր տեղէ եկողը միայն կրնայ լաւ սուտ խօսիլ :

Յայտնի ստույգեան պատասխան տալ աւելորդ է :

Ինքզինք գովողը կամ պարծենցողը ստախօսէ՝ տարբերութիւն չունի :

Մուլութիւնը աղքատութեան հրաւիրային է :

Նախ լաւ ճանչցիր, ապա գովէ կամ պարսաւէ :

Աղաչանքով ծախու առնուած բան մը թանկագին է :

Մեծ բաներ խոստացողին քիչ հաւատք ընծայել պէտք է :

Ինչդեհն թէպէտ ստորնութիւն չէ, բայց շնորհուն առաքինութիւն եւ վեհանձնութիւն է :

Մահուան օրն մարդ աշխարհին համար մեռած է եւ աշխարհ մարդուն համար :

ԶՈՒԱՐՃԱԼԻՔ

Երկու խմբագիր .

— Բոլ պատրիարքական քանտիտադ՝ ս՜վ է :

— Պատրիարքութեան համար քանտիտա չունիմ :

— Ի՞նչ ըսել է, լրագրագետ մը քանտիտա չունենայ՝ կըլլայ . դուն կարծիք չունի՞ս, ազգին օգուտը չե՞ս մտածեր :

— Ազգին օգտին համար իմ ներքին կարծիքս սա է թէ, եթէ ազգը խաղաղութեան երես տեսնել կուզէ՝ պէտք է Փափաղեանը տեղապահ ընտրէ և Բրիտտոստունը ալ փոխանորդ . ամեն « խըռ » կը վերջանայ :

Մի քանի տղաք իրենց հօրը .

— Հայրիկ, մեզի մէկ լրագրի մը բաժանորդ չը գրուի՞ս . . . :

— Ո՞ր լրագրին, օղում :

— Մամուլին :

— Մամուլն ալ կարդացուելու բա՞ն է, ուրիշ լրագրի մը անուն տայիք :

— Զէ հայրիկ, մենք Մամուլ կուզենք, ան խօշ բաներ կը գրէ՝ մենք ալ շուտով կարդալ կը սորվինք :

Հիւանդանոցի սենեկին մէջ .

— Այս հին օրացոյցները ի՞նչ կընէք, կը պահէ՞ք :

— Պահենք նէ ի՞նչ խեր կընէ :

— Ի՞նչ կըսես, երեսուն և վեց տարի վերջ դարձեալ կը գործածուի :

— Մեր ազգին մէջ բան մը երեսուն և վեց օր չկրնար պահուիլ, երեսուն և վեց տարի ի՞նչպէս պիտի պահուի :

— Էյ, ինչ կընէք ուրեմն :

— Գաւառները կը զրկենք, անոնց համար 1880 ին օրացոյցը 82ին ալ կը գործածուի :

Երիտասարդ մը գեղանի կնոջ մը սիրահարելով՝ կըսէ անոր .

— Ո՞վ սիրելի հրեշտակ, խօսք մը, դոնէ խօսք մը, ըսէ . արդարանէ թէ զիս կը սիրես և գիտցիր որ այդ անմահական խօսքդ, զիս աշխարհիկ արարածոյ երջանկագոյնը պիտի ընէ :

Կինը պահ մը մտածելէ վերջ պաղարեւնութեամբ
կը պատասխանէ .

—Այդ խօսքերը հազար մարդոց բերնէն լսեր
եմ . ինծի նոր բան մ'ըսէ , օրինակի համար ըսէ թէ
հօրեղբայրս մեռաւ՝ սաչափ միտաս պիտի ուտեմ ,

* *

Երկու օրիորդք Բերայի մեծ փողոցէն անցած
ատեննին դէմքնին ցնցոսի զգեստներով ձերուկ մը
եղնելով մին կըսէ միւսին .

—Սա անպիտանը կը տեսնե՞ս , փառք երեսը
նայելու կը դանի , եթէ քովը մոտենամ եւ իրեն ը-
սեմ թէ՛ «գընդ կը սիրեմ» գիտցիր որ կը հաւատայ .
Յ. հասկցիր այդ մարդոց անսահման յիմարութիւնը ,

* *

Սա գիմացէն եկողը կը ճանչնամ ,

—Այո՛ , շատ լաւ կը ճանչնամ :

—Ո՛վ է ,

—Ատանայի երեսփոխանն է :

—Անո՞նք ինչ է :

—Անուն մանուն չունի , երեսփոխան ընտրուե-
լէ ի վեր Ատանայի երեսփոխան կը կոչուի :

* *

Պաքալ , երեզ տիրէ՞մ սիեահ խավեար վէրսէնէ :

—Սիեահ խավեարմ եօգ :

—Ատամ սէնտէ . նա՞սը պագայսըն , նէ սօ-
րարսամ եօգ տէյօրսըն :

—Պէ գարգալ , շիմօի սիեահ զէյթին պիլէ սօ-
րան եօգ , խավեարը քիմէ ալայըմ քիմէ սաթայըմ ,

* *

Ա՛հ Լուցիքա , տճապա նէ՞ վաղըթ երկրէյինի
պանա վէրէճէքսին :

—Ճօրճի , կէնէ խէնթլէնմէ , սանա պին տէ-
ֆա տէմիլիմ քի երկրէյիմի պաշգասընա վէրմիլիմ .
իւմիւտինի պէնտէն եանա գաթ էթ :

—Ահ Լուցիկ , հիչ տէյիլսէ պէնի տէ բէտիֆ
տէյի գապուլ էթ :

* *

Կին մը իւր ամուսնոյն վրայ երկար ժամանակէ
ի վեր լուր չառնելուն համար սաստիկ կը տառապէր .
Ամուսինը չոգենաւի մը մէջ սպաննուած էր նաւապե-
տէն լինդրոյ մը համար . բայց այս եղելութիւնը ոչ

որ կը համարձակի իմացնելու անոր , վախճալով որ
չըլլայ թէ սաստիկ սէրէն անձնապանութեան դիմէ :

Վերջապէս օր մը՝ ազգականներէն մին այցելու-
թեան գնաց անոր , այն դիտաւորութեամբ որ վաղ-
պետութեամբ մը իմացնէ :

Կինը զանիկա տեսնելուն պէս սկսաւ արտա-
սուք թափել ըսելով՝

—Մի՞ դուցէ այրս մեռած ըլլայ ,

—Եթէ մեռած ըլլար նէ , ի՞նչ պիտի ընէիր :

—Ո՛հ , պօռաց . խորին հառաչմամբ մը , այն
աղետալի լուրը ինձ բերողին առջեւ անմիջապէս ինք-
զինքս այս պատուհանէն վար ոլիտի նետեմ :

Մարդը մէկէն ոտք ելլելով սկսաւ աճապարա-
նօք սենեկին բոլոր պատուհանները դոցել . Կինը մէ-
կէն հասկցաւ թէ ինչ ըսել կուզէր , սկսաւ փոխա-
նակ լալու իրեն ըսել .

—Մի աճապարեք սիրելիս , կարծածիդ չափ
խենդ չեմ , կանայք ամեն ըսածնին չեն կատարեր :

* *

Մանչ մը վարժարանի մը մէջ անուշադրութեամբ
պապկի մը կոտրած էր . ոչ որ տեսած էր դայն բայց
խեղճ տղան միշտ կը դողդեղար՝ երբ ու երբէ հարցում
մը կուղղուէր իրեն , Կիւրակէ օր մը՝ վարդապետը
կուգայ Գրիգորիէական դաս տալու ու երբոր հարց-
ման կարգը յանցաւոր տղուն կուգայ , կը հարցնէ
թէ՛

—Ո՛վ ստեղծեց երկինքն ու երկիրս ,

Տղուն խելքն ու միտքը կոտրած ասպակոյն վը-
րայ ըլլալով , այլայեալ դէմքով կըսէ .

—Վարդապետ ես չեմ . . .

—Ի՞նչ , դու չե՞ր , ի՞նչ ըսել կուզես ,

—Մեղայ , վարդապետ , մեղայ , ես էի ես ,
մէյ մ'ալ չեմ ըներ , կաղաչեմ . . .

* *

Երբոր Սօֆի Արնատ վօլթէրին այցելութեան
գնաց , ըսաւ անոր վօլթէրին .

—Ո՛հ , օրիորդ , ութսուն եւ չորս տարեկան եմ ,
եւ ութսուն չորս խենդութիւններ ըրած եմ :

—Չարմանալի բան մը չէ ըրածդ , պատասխա-
նեց դերասանուհին , ես որ քառասուն տարեկան եմ ,
հազարէն աւելի ըրած եմ :

* *

Միւսիւ Բօլ , Պօնթուս , նա՞սըլսըն :

— Իշերի կէլ պիրաղ կէօրիւշէլիմ . Լուցի՛ դա , դարույու աչ միւսիւ կռէկուառ կէլտի :

— Օ միւսիւ , հօշ կէլտինիդ ճանըմ , նասըլ օլ-տու . նէ րիւզկեար պու :

— Ավֆ էտէրսինիդ մատմաղէլ , պիլիւրսինիդ քի քէօյտէն աշաղա տահա էնմէտիք , պու հաֆթա պառ-պամըն մայասըլը էյի օլուրսա էնէճէլիդ , պունտան պէօյլէ չօդ կէօրիւշիւրիդ :

— Մաշալլահ , դարուլարտան սըղամալ օլմուշ-տունուդ միւսիւ կռէկուառ . ձըրճըր սույու չօդ եա-րամըլ օլմալը :

— Պէնտէնիդտէ էօյլէ կէօրիւյօրըմ , պօշ եէրլէր տօլմուշտա պիր չիքլիք կէլմիշ իւսթիւնիւզէ :

— Ավֆ էտէրսինիդ մատմաղէլ , շուտէն տօն-տուրմասընա պէնզէթմէլինիդ պէնտէնիդի :

— Լուցի՛ դա էյ , չադանըն վաղթը տէյիլ , պը-րադ պիրաղ կէօրիւշէլիմ . կռէկուառ . ժուրնալ օ-գո՛ւյօրմըսըն , պիր եէնի հալատիս վա՛ր մը :

— Եէնի պիր վուգուաթ եօդ մօնէն ,

— Մամուլ օգո՛ւյօրմըսըն միւսիւ կռէկուառ :

— Էլվէթ մատմաղէլ , պըրադ ճանըմ , պիր թա-դըմ աղգայինճէ իշէր , դրայց դրայց սօնու եօդ :

— Վո՛ւյ պարիթ օլտուն , նէ՛րտէնտէ պուլույօր շու պիր թադըմ պատրիարքճա իշէրի . կէշէն կիւն Բօլ օգուեօր ըտը , էրմէնիճէ եաղմըլ քի , դարը ճինսի օլմասայըտը պէնի իշին տահա էյի տիր տէմիշ , էյ սէճէրէլի խօրեաթճա պիր լաֆ . պու սիվիլիզա-սիճնա գարչը տէյի՛լ մի միւսիւ կռէկուառ :

— Չօդ տօղրուսընըլ մատմաղէլ , ֆադաթ օնլար ժուրնալիսթ տիրլէր , դալէմին սաղընա սօլունա պագ-մաղլար , սիղլէր մէրադ էթմէյին :

— Ինան րսան պու հադգա պիր էնսիլթ մէք-թուպու եադաճաղըմ , վարսըն աննասըն մատմա-ղէլլէրին մամբրօս սահիսի օլտուգլարընը :

— Էյ էֆէնտիմ , միւսիւ Բօլ , առէօ , կէճ գալ-տըմ կիթմէք լաղըմ . մատմաղէլ օլ հադգա պէն կի-տէր միւսիւ Մամուլը կէօրիւրիմ :

— Միւսիւ կռէկուառ , մուամմէր օլուրում , սէօյ-լէ քէնտուսինէ , մատմաղէլլէրէ տօգունմասըն , քէն-տուսինին պիտիդի պառօնլորընա ախպարլարընա պէնզէմէյիդ պիդ :

* * *

Դպրոցական փոքրիկ տղեկ մը մաքուր գիր գը-րել չը կարենալով գրել , միշտ դիշերները իւր հօրը գրել կուտար իւր գիրը և հետեւեալ օրը դեղագորու-թեան դասատուին ներկայացնելով մրճանակի կար-ժանանար :

Օր մը դասատուն տղան քօլը կանչելով ըսաւ .

— Արմենակ , դիրդ մաքուր է , քիչ մը սա գը-րերս մաքուրը չը քաշես :

— Միւսիւ , ես ցերեկ ատեն մաքուր դիր չեմ կրնար գրել , առէք ինծի դիշերը գրեմ վաղ առա-ւօտ հետս կը բերեմ :

— Ի՞նչ կըսես , չեմ հասկնար :

— Եթէ ինչ ըսել ուղածս հասկնալու ըլլաս նէ , մէյ մ'ալ ինծի բնաւ մրցանակ չես իտար :

* *

Երկու ամուսնացեալ կիներ .

— Տիկին , այս տարի ձմեռը շատ սաստիկ պիտի ըլլայ կըսեն կոր ստո՞յգ է :

— Այո՛ , ստոյգ է , ձկնորսները այնպէս կըսեն կոր :

— Շատ գէշ բան :

— Ինչո՞ւ :

— Մեր պարկած սենեակը շատ մեծ է , տղաս ալ շատ մեկուտ , ատոր համար շատ դժուարութիւն պիտի կրեմ :

ՎԵՆՋԻՆ ԳԻՍՍԼՈՐԸ

Մայրաքաղաքիս բոլոր լրագիրք վերջին գիտաւ-րը երեւելէն ի վեր , սկսած են իրենց էջերը գիտաւ-րէն մեծ պոչաւոր սուտերով լեցնել , թէպէտ մինչև ցարդ շատ մը հմուտ աստեղագէտը այս գիտաւորին վրայ զանազան կարծիքներ յայտնեւ են հետը տես-նուածի պէս , բայց դժբաղդաբար ասոնց ամենքն ալ տակաւին չգիտեն յիշեալ գիտաւորին բնութիւնն , ուրկէ գալը , ուր երթալը և տիեզերաց մէջ ինչ դեր ունենալը :

Այս աստեղագէտները կըսեն թէ՛ օգը երբ ամ-պոտ լինի պոչաւորը չը տեսնուիր , երբ լուսինը ելլէ ադօտ կերեւի :

Ասկէ դուրս բան մը գիտէք նէ ան ըսէք մեզի , օրօրոցին մանուկն անգամ այդպէս ըլլալը գիտէ :

Բաց աստի , ամենէն կաշեւոր կէտն անգամ ան-ժանօթ է իրենց . չգիտեն թէ՛ երեւցածը բուն աստղի է , պոչն է թէ՛ լոյսը : Այս էական կէտը լուսաբա-նելու համար , Ամերիկայի , Անգղիոյ Գաղղիոյ և այլ երկիրներու աստեղագէտները անբուն անօթի ծա-րաւ իրենց դիտարանին մէջ երկար ատենէ ի վեր

սպասելու վրայ են , Ձեմ կրնար հաստատապէս ըսել թէ ուրիշ անգամ ալ երեցած է . նոյնպէս չեն կրնար որոշել թէ այս աստղը արեգակին մօտեցած ատեն ինչ պիտի պատահի : Մէկ խօսքով , այս համալուար աստղագէտը ինչ գաղափար որ ունին անոր վրայ՝ նոյնը ունին նաև մեզ նման պարզ գիտողները , միայն սա առարկութեամբ որ այդ աստղագէտը դիտնալ կը կարծեն այդ աստղին երկրազնդէս և արեգակէն որչափ հեռի ըլլալը . ասոր ալ ամեն ոք ազատ է հաւատալու կամ չհաւատալու :

Կրնեն թէ բժշկական արհեստը դեռ մանկութեան մէջ է . արդեօք յանցա՞նք մը գործած կըլլանք եթէ ըսենք թէ աստղագիտութիւնն ալ երկանց մէջ է :

Պէտքօղէն մի քանի աղկանց կողմանէ բողոք մը :

Կատակասէր Մամուլ :

Ի՞նչ է այս բու բռնած ճամբադ որ շարունակ թերթիդ մէջ միշտ մեր սեռին աննպաստ կը դրես առանց էրիկ մարդոց գործած յանցանաց դէմ բան մը դրելու . արդեօք շահդ անոնցմէ է անոր համար , թէ չէ դու ալ էրիկ մարդ ես այդ պատճառաւ դանոնք պաշտպանել կուզես :

Տուններուս պուճախը նստած , կեանքերնիս համետութեամբ փտտեցներնիս կարծես բաւական չէ . մէյ մ'ալ դուն ելեր ես շարունակ գմեղ կը հարուածես :

Գիտցած եղիր , զուարճախօք Մամուլ , քու այդ ըրածդ մեծ անիրաւութիւն է . քիչ մ'ալ անկողմնակալութեամբ էրիկ մարդոց ըրած քեզագէտութիւննին գրէ , որպէս զի ինքզինքնին քիչ մը վար դնեն :

Սիրելի Մամուլ , քեզի ամենայն համարձակութեամբ կըսենք որ , ներկայ ժամանակիս Հայ աղջկանց հազարէն մէկ հատ մը չը գտնուիր որ իր պաշայէն յուսահատած չըլլայ , որովհետեւ , երիտասարդներէն անոնք որ հարուստ են , բնաւ չեն ամուսնանար կոր , վասն զի առհասարակ ամենքն ալ մէյմէկ համանի առած նստած են , ինչպէս մեր դիւղին մէջն ալ մետանպոյցիս հարուստ երիտասարդ մը կայ այսպէս . իսկ այն երիտասարդներն որ ստակ չունին և պարապ կը պտտին , անոնք ալ թրախօմաօքդ աղջիկ չեն առներ կոր :

Սրդ այժմ ձեզի կը հարցնեմք , այս ընթացքով մեր վիճակը ո՞ւր պիտի երթայ . հարուստ երիտասարդը մեզ չառներ , աղքատ երիտասարդը ստակ

կուղէ , մենք ի՞նչ ընենք այս երկու սուրին մէջ , տանինք ինքզինքնիս ծովը նետելու չենք ա' , աղջիկ ծնած ըլլալով մեղաց տէ՛ր ենք եղեր , կը խնդրեմք այս կարևոր կէտերը ուշադրութեամբ առնելով , մեզ օձիքը թող տուր , քիչ մ'ալ անոնց օձիքէն քանէ :

Մնամք ամենախոնարհ և հնազանդ ծառայքս

Ձերդ Մեծապատուութեան

Ուշումակ Գիննադ Եագուի Բէմպէ Կատար

ՔԱՂՈՒՍԻՔ

Բարիգու մեծահանճար Աֆրը Արքեպիսկոպոսը՝ որ մը ճանապարհորդութեան մէջ քանի մը խեղատակներու հանդիպեցաւ , որոցմէ մին վաճառական էր՝ աներեսութեամբ մը ըսաւ Աֆրըին թէ՝

— Ի՞նչ տարբերութիւն կայ աւանակի մը և վարդապետի մը մէջ :

Կղերը այլայլեալ-դէմքով մը անոր նայեցաւ ու պահ մը մտածելէն ետքը պատասխանեց .

— Անոնց իրարմէ ունեցած տարբերութիւնը սա է որ՝ աւանակը կռնակին վրայ կը կրէ Խաչը , իսկ վարդապետը կուրծքին վրայ :

Այս վայելուչ պատասխանին վրայ թէ ինք և թէ ընկերները ինդալէն կը ճաթէին :

Քիչ մը ետքը կղերն ալ անոր հարցուց թէ՝

— Պարոն , հիմակ ալ դու ըսէ նայիմ թէ՝ դեռ տե՞ս արդեօք , ի՞նչ տարբերութիւն կայ աւանակի մը ու քեզի պէս վաճառականի մը մէջ :

— Ի՛չ , պատասխանեց :

— Խիստ լաւ ըսիր , ըսաւ Արքեպիսկոպոսը . ինչու որ ես ալ ամենեւին տարբերութիւն մը չեմ գտներ :

— Այս խօսքին վրայ բոլոր ճանապարհորդները սկսան խայտառակել զայն ու վրան ձիծաղիլ :

* *

Երբոր Ամիէնս քաղաքը պաշարման վիճակի մէջ էր , խստիւ արգիլուած էր առանց լապտերի փողոց ելլելի գիշերը :

Նոյն իրիկուն քաղաքացի մը լապտեր ի ձեռին դուրս ելաւ :

— Ո՛ւր է լապտերդ , պողոց գիշերապահ :

— Ահաւորիկ :

— Բայց մէջը մոմ չըկայ :

— Մեղ չըսին թէ մոմ դնենք մէջը :

Հետեւեալ առտուն նոր հրաման մ'ալ ելաւ թէ

պէտք է որ ամեն մարդ ձեռքը լապտեր մը ունենայ մէջն ալ տնկած մոմ մը :

— Իրիկունը նոյն մարդը գարձեալ կելլէ լապտերով մը ե մէջն ալ մոմ մը :

— Մէր կերթաս , սխարոն , ո՛ւր է լապտերդ :

— Սհաւաօրիկ :

— Հապա մոմդ :

— Հոս մէջն է , տես :

— Բայց չես վառած :

— Ծանուցման մէջ չըսին թէ պէտք է վառել զայն :

— Ա՛յ չար սատանայ :

Հետեւեալ օրը դարձեալ հրաման մը ելաւ ծանուցանելով թէ , պէտք է ամեն մարդ լապտեր մը ունենայ ձեռքը ու մէջն ալ վառած մոմ մը :

... Խմբագիր

Պատիւ ունեցայ կարդալ 915 թիւ հանդիսի մէջ «Սուտ վարդապետութիւն» մը նկարագրութիւնը որնոր ամենաճիշդ բացատրած էր , բայց խնդրեմ մի մեղադրիք խեղճ Անտոն աղաներն , վասն զի տղիտութեամբ դործիք եղած են անխիղճ կղերին ձեռքը . անխիղճ կըսեմ , որովհետեւ իրենց փառաբերութիւնը եւ կիրքերն յագեցնելու համար արժանի ու անարժանի մէկէն կը ձեռնադրեն առանց ապագային կարեւորութիւն տալու , որոց արդիւնքը ընդհանուր աղքատութեան նախապայմանը կըլլայ , ինչպէս որ հանդիսիդ մէջ յիշած էք երեք անուններ միայն : Բայց ես չի գոհանալով այնչափով , ընդարձակ չարք մը կը ներկայացնեմ ձեզ սառարբերութեամբ որ գոնէ արդիւնաւորներն զատուին անպիտաններէ , եւ երեք կարգի բաժնեկող՝ կարի չափ նկարագրութիւններն ալ քովը դրի :

Ա. կարգ .

1.—Հ. Սուքիաս Վ. Պարոնեան , Մխիթարեան Վենետիկոյ . Լծնորա պատուաւոր ընտանիքի մը քով կը բնակի ամենայն պատուով եւ միշտ Ազգին գրականութեամբ կաշխատի , առանց քահանայական պաշտօնի :

2.—Հ. Տիմոթէոս Վ. Թնկրեան , Մխիթարեան Վենետիկոյ . Բարիդի մէջ պատուաւոր ընտանիքի մը քով ամենայն պատուով եւ դաստիարակական պաշտօնով , առանց քահանայական պաշտօնի :

3.—Հ. Մատթիա Վ. Գարագաշեան , Մխիթարեան Վիկնայու , արդէն ընդհանուր ազգին ծանօթ իւր պատուով եւ ազգասիրական աշխատութեամբ , առանց քահանայութեան :

4.—Հ. Գուրիթ Վ. Զրաճեան , Անտոնեան ուխտէ , կը բնակի Աղեքսանդրիա աղնուական ընտանիքի մը մէջ՝ դաստիարակական պաշտօնով , առանց քահանայութեան :

Բ. կարգ

1.—Հ. Յարութիւն Վ. Թերզեան , Մխիթարեան Վենետիկոյ , այժմ Նորայր Եւզղանդացի , իւր ուսմամբ եւ բառարանի աշխատութեամբ զրեթէ բոլոր աղջայնոց ծանօթ է եւ պատիւ . բայց ամուսնանալու համար այն աստիճան ստորին միջոցներու դիմեց որ իւր պատիւը վտանգեց :

2.—Հ. Ներսիս Վ. Նարեան , Անտոնեան ուխտէ , երբեմն Պատրիարքական քարտուղար , անգուսպ եւ անխոհմ երիտասարդ մը . Պոլսոյ մէջ շատ մը անառակութենէ վերջ , զինչեւ Լծնոնի դնաց եւ ամուսնացաւ ու զաւակներու տէր եղաւ . իւր ուսման բերմունքն է Աստղաբաշխական գիտութիւնն՝ որով բաւական անուն հանեց Եւրոպոյ մէջ :

3.—Հ. Գարրիէլ Վ. Լէքէճեան , Անտոնեան միաբանութենէ . երբեմն ժողովրդապետ ի Սաւսոն , այժմ բաւական պատկերանան մը Հոռով ուսեալ . կապրի Բերայի մէջ իւր արհեստովը իբր աշխարհական , բայց բամբաստելով իւր վարուցը համար :

Գ. կարգ

1.—Հ. Եղիշէ Վ. Տուքունեան , Անտոնեան ուխտէ . այր բիրտ եւ անկիրթ , այժմ ի կարին վարժապետութեամբ կապրի . Պոլսոյ մէջ զլուխը ֆէս մը դնելով կամուսնանայ ի կարին զինքը քիչ ճանաչողաց քով , բայց շատ չանցնիր հոն ալ կը ճանչցուի :

2.—Հասկաւոր Հ. Յովսէփ Վ. Ազգունեան , Անտոնեան ուխտէ . մականուանը պէս երկայն , զլուխը դդու , անբարոյականութեան մէջ քաջ եւ իւր այս քաջութիւնը աշխարհի առջեւ ճանչցնելու համար , իւր առաջին կարգի աղականներէն օրիորդի մը հետ նաեւ զաւկին , երեքը միատեղ (մինն աներեւոյթ) Յունական լազան մտան պատկուելու համար . եւ այժմ օրը սատը անգամ Բերայէն Ղալաթիա կիջնայ կելլայ օրուան հացը ճարելու համար . զինքը ճանչցող պատուանոր անձ մը ելլէ յանդիպի , ծախուս դրամացի կողմը կանցնի փորձանքէ ազատելու համար :

3.—Գարձեալ հոշակաւոր Հ. Օգոստինոս Վ. Ուսուսեան , Անտոնեան ուխտէ . անարժանաբար երբեմն առաջնորդ կարնոյ . իւր ամէն քաջութիւնները կարնոյ մէջ ալ ցոյց տալէն յետոյ կը փախչի Պոլիս . այս անձին կատարելութիւնը բնական է եւ զինքը ճանաչելու նշաններն են ուժեղութիւնը . եթէ Բանկալիթի ճամբան յանդիպիս խոշոր քրթով , ճակատը գոց ֆէսով եւ հաստը դաւաղանաւ , գետինը կոխած ատեն կարծես թէ քարերը քակել կուզէ , անա այն է . բայց հեռու կեցիր , դաւաղանովը զքեզ ալ չը դրօշմէ ամենափոքր պատճառի մը համար . կըսեն թէ Նշան թաշիի դրացիներէն իրմէ չը ծեծուողը մատով կը ցցնեն , թուպտեւ իւր զլխուն վրայ ալ գաւաղանի հարուածներ կը տեսնուի :

Ձեր ընթերցողներէն մին

Ա. Զ. Դ

Երիտասարդ մի, որ Մայրաքաղաքի մի բարձրագույն վարժարանէն ուսմանց եւ բարի վարուց վկայական ունի, տեղեակ է Հայ. Գաղղ. եւ Թուրք լեզուաց, Թուրքանու- թեան, Յօմարակալութեան եւայլն եւ կը գրէ մաքուր ու գեղեցիկ գիր: Կարող է վարել դպրատանց մէջ երկրորդա- կան դասաւանդի, փոխ-Տեսչի, ընդհանուր հսկողի եւ դաս- արարակի պաշտօն: Վաճառատանց մէջ խմբագրող եւ տո- մարակալ գրադրի, գործակալի (Պօլսոյ մէջ կամ դուրսը) եւ այլ պաշտօններ: Աւելի պատուաւոր երաշխաւորութիւն: Դիմել ի խմբագրատուն Մամուլ:

Օ Ր Ս. Զ. Ռ. Ե. Զ.

1883 ՏՄԼԻՈՅ

ՍԵՊՆԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ Ս. ՓՐԿԶԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ՀԻԻՆՆԵՐՈՒՆՑԻ

Գին 1 դահեկան

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԱՄԵՍՆ

Կը գտնուի ամեն գրաւաճառաց քով, նաեւ Ազգային Հիւանդանոցի գրատեղեակը ի Մեծ նոր խան թիւ 49:

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

ԱՆԳԼԻՍՏԻՈՅ ՎԱՃԱՌԱՎԱՆՈՒԹԵԱՆ

Մ. ՇԵՐԵՐ ԳԵՐՄԱՆԱՅՈՒ

Թարգմանութիւն Մարկոսի Աղաթեղեան

Ի ՆՊԱՍՐ ԱԶԳ. ՀԻԻՆՆԵՐՈՒՆՑԻ

Գին 7½ դահեկան

Պատուարման թարգմանիչը Մարկոս Էֆէնտի Աղաթեղե- կան սոյն ընտիր գործը բոլորովին Աղգ. Ընդհանրանոցի նու- րած ըլլալով, ի նպատակն սոյն հաստատութեան պիտի վա- ճառուի:

Կը գտնուի Աղգ. Հիւանդանոցի գրատեղեակը ի Մեծ նոր խան թիւ 49 եւ բոլոր գրաւաճառաց քով:

ՄԱՏԵՆԱԴԱՐԱՆ ԺՈՂՈՎՐԴԵԱՆ

ՏՕԲԹԵՐ Մ. Բ. ԻԹԻԻԻՃԵԱՆ

Մատենադարան ժողովրդեան տարեկան հատու- չերու թիւը պիտի ըլլայ 12, եւ պիտի բաղկանայ -800 երեսներէ:

Թաժանորդագրութիւնք վեցամեայ են, եւ գինն հինգ դրուշ:

Դաւառային բաժանորդք, ճամբու ծախքով վեց ճուշ վճարելու պարտաւոր են:

Բաժանորդ չեղողն, ամէն հատորի համար իր ժամանակը գինը պիտի վճարէ:

ԲՕԼ ՏԸ ԴՕԳ

Կ ի Ս Թ Ա Վ

Սոյն զուարթալի վիպասանութիւնը որ Բօլ աը Գօգի նը- չանաւոր գործքերէն մին է, հեղինակէ Թերթ առ թերթ պիտի հրատարակուի: Մէն մի թերթին գինն է 30 փորայ: Կեդրոնատեղին է Յ. Զինճիրճեան գրատունը Մանուկ փա- շա ողիոց թիւ 239,

Ա. Զ. Դ

Արաւելին գործող պաշտօնատան թղթակցութեան տե- նեկի վաղեմի անդամներէն Յովհաննէս Էֆէնտի Մարգար- եան, որ երբեմն Մանաթըր վիլայէթի թարգմանչութեան եւ յետոյ Բերայի, Իւսկիւտարի եւ Վ. Պօլսոյ տեսաններուն մէջ առաջին քննիչ դատաւորութեան եւ երբեմն Անդրիա- նուպօլսոյ կուսակալութեան մէջ Օրթաքէյ գաւառին ընդ- հանուր դատախազութեան պաշտօններն վարելով, քսան տարիէ աւելի Կայսերական բարեխնամ կառավարութեան յաւայած է, այս անգամ քստ օրինի իրաւագիտական քըն- նութիւն տուած եւ Արդարութեան պաշտօնատունէն փառ- տարանութեան առաջին կարգի վկայականը ստացած ըլլա- լով, պատիւ ունի ծանուցանել Արգոյ Հասարակութեան որ ամէն կարգի պատժական եւ անեւորական գործող փոխ- նորդութիւն պիտի ստանան:

Կեդրոնատեղին է Ղալաթա Քլարէքճիլէր փողոցին մէջ Զիվեր պէյ խան վերի յարկ 17 թիւ տեղեակը:

ՀՐԱՏԱՐԱՆՈՒԹԻՒՆԸ ՀԱՅՈՑ ՄԻԱՅԵԱԼ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ՄԱՆՐ ՈՒՍՄՈՒՆԻԲ

ԲՐԻՍՏՈՆԵԱԿԱՆ ՀԱՐԱՏԱՑ

Եւ Սրբազան պատմութեան Աւետարանի

Մարկոսեան Գրիգոր Էֆէնտիի սոյն աշխատաւ- րութիւնն որ մեծ ընդունելութիւն գտած է ազգա- յին վարժարանաց մէջ, Միացեալ Ընկերութեանց նուիրած լինելով հեղինակն, այս անգամ մաքուր ապագրութեամբ եւ գեղեցիկ պատկերներով զար- դարուած ի լոյս ընծայուած է եւ կը վաճառուի բոլոր Հայ գրաւաճառաց քով ի Գին 60 բարայի:

ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ ԲԵՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

ՅՐԱՆՍԵՐԷՆ ԼԵԶՈՒԻ

Երկատիրաց Թովմա Քէրգեան

Ազգային բազմադիւն գրագէտ եւ կայսերական վար- ժարանին դասատու Բ. Քէրգեան Էֆէնտի այս անգամ իւր Սնի ոճով Բերաւանութեան Բ. մասը ի լոյս ընծայած է Վե- նետիկի Մխիթարեան հարց մաքուր ապագրութեամբ:

Անի ոճն իբրեւ կատարեալ եւ դիւրուայց մթոտ, ամեն զաղկապէտ ազգայններէ ընդունուած ըլլալով, մեր կողմէն գովեստ չապելու աւելորդ կը համարիմք, եւ կը հրաւիրեմք զմեծայարգ ուսուցիչ եւ գիտփառողս որ փու- թան սոյն Բ. մասէն ալ լաւ օգուտներ քաղել:

Կը ծախուի ամեն Հայ գրաւաճառաց քով, գին 6 դա- հեկան: Կեդրոնատեղին է Մխիթարեան Հարց գրատունը ի Արշէմպէ բաղար, Պեղրոս խան:

ԻՄԲԱԳԻՐ—ՏԵՐԵՆ

ԳԼՅՐԴ Ե ԱՅԼՍԶԵԱՆ